

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Nc/18/2014
Identifikačné číslo spisu:	8414200897
Dátum vydania rozhodnutia:	02.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8414200897.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú T. R., narodenú XX. J. XXXX a maloletého T. R., narodeného XX. J. XXXX, detí rodičov matky - JUDr. D. R., bývajúcej v P. a otca - JUDr. R. R., bývajúceho v Y., o návrhu otca na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 5 P 36/2014, o oznámení sudcov Krajského súdu v Prešove o skutočnostiach, pre ktoré môžu byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1 CoP 11/2014, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Angelovič, predseda senátu 1 CoP a členovia senátu 1 CoP JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 1 CoP 11/2014 a na (Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 5 P 36/2014).

Odôvodnenie

Predsedníčka Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 1 CoP 11/2014 podľa § 15 ods. 1 O.s.p. predložila vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o oznámení sudcov tohto krajského súdu, ktorým bola vec náhodným výberom pridelená na konanie a rozhodnutie (senát 1 CoP JUDr. Jozef Angelovič, predseda senátu a členovia senátu JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová) majú za to, že pre dôvody uvádzané týmito sudcami nemožno pochybovať o ich nezaujatosti.

Členovia odvolacieho senátu 1 CoP JUDr. Jozef Angelovič, predseda senátu, a členovia senátu JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová, zhodne uviedli, že sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že otec maloletých detí JUDr. R. R. pôsobí ako sudca na Okresnom súde Prešov, ku ktorému majú priateľský vzťah, stretávajú sa s ním mimopracovne (v súkromí). Napokon zdôraznili, že tieto okolnosti boli zohľadnené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 4/2014, z 5. februára 2014, ktorým boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí medzi totožnými účastníkmi konania (vec Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 4 P 207/2013 o nariadenie predbežného opatrenia).

V uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 4/2014, z 5. februára 2014, ktorým boli

vylúčení sudcovia JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová z prejednávania a rozhodovania vecí sa (m.i.) uvádza: „Nadriadený súd po preskúmaní obsahu ich vyjadrení (oznámení) dospel k záveru, pre nimi opísaný vzťah k otcovi maloletých detí, ktorý vzťah má bližšie osobné aspekty - prvky priateľskej povahy, nie je preto vzťahom neutrálnym, možno mať vážne pochybnosti o ich nezaujatosti.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámení sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v tom zmarit' hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane). Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne

neustranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie neustrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhladnúc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej neustrannosti sa musí podriadit' prísnejšiemu kritériu objektívnej neustrannosti. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranné.

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová v oznámeniach sa vyjadrili tak, že majú k otcovi maloletých detí JUDr. R. R. (k účastníkovi konania), tiež sudcovi okresného súdu, bližší osobný - priateľský vzťah, ktorý svojou intenzitou presahuje rámec bežnej kolegiality a pre ktorý vzťah už boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí rovnakých účastníkov konania vedenej na Okresnom súde Stará Ľubovňa sp. zn. 4 P 207/2013, pri ktorých dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania i v danej veci.

Z dôvodov vyššie uvedených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sudcovia JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Mariana Muránska a JUDr. Daniela Babinová sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že z vyjadrení niektorých (ďalších) sudcov krajského súdu vyplýva, že títo sa necítia byť zaujatí, nespochybňujú svoju nezaujatosť (viď napríklad vyjadrenia JUDr. Viery Zolňákovej, JUDr. Evy Šofrankovej, JUDr. Milana Šebeňa, JUDr. Petra Šama, JUDr. Evy Slávikovej, JUDr. Ľuboslavy Mruškovičovej, JUDr. Antónie Kandravej, JUDr. Branislava Brezu, JUDr. Jaroslava Bugela, JUDr. Jany Burešovej, JUDr. Ireny Dobňákovej, JUDr. Martina Filákovského a ďalších - č. l. 177 až 182 spisu).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok